СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 50. Джерзи Сіти, Н. Дж., пятниця, 1. марта, 1929. VOL. XXXVII. No. 50. Jersey City, N. J., Friday, March 1, 1929. THREE CENTS.

Союзовці! Памятяйте на Ваш найдорожчий скарб -- на Ваші власні діти.

ЛИНДБЕРГ ПОТОВКСЯ

ЛІТАВ ТРИ ГОДИНИ ЛІТАКОМ З НАРЕЧЕНОЮ І НЕ ЗАВВАЖАВ, ЩО ПРИ ВИЛЕТІ ЗЛЕТІЛО ОДНО КОЛЕСО. ПОТОВКСЯ ПРИ ЗЛЕТІ НА ЗЕМЛЮ. НАРЕЧЕНА ДОБРЕ НАЛЯКАЛАСЬ, АЛЕ ЛИНДБЕРГ УВАЖАЄ ЦЕ ТІЛЬКИ ЗА ДРІБНИЙ „НЕЩАСЛИВИЙ ПРИПАДОК".

МЕКСИКО СИТІ, 28. лютого. — Не тільки Чарлз Линдберг та його наречена Мисс Енні Спенсер Морро, але і ціле місто було поденервоване з приводу випадку, що скоївся з Линдбергом, коли він злітав на землю по тригодиннім леті з нареченою.

Злітаючи, Линдберг завважив, що бракує одного колеса і давав про це знати знаками летунам і другим, що ждали на нього при злеті. Злітав він на землю зручно, але мимо цього ранив себе в плечі і в руку. Нареченій не сталося нічого. Але вона так налякалася, що не могла слова промовити і довго не могла прийти до себе.

Линдберг взяв її потім до автомобіля і відвіз до дому, а по дорозі вступив до шпиталю, де йому обандажовано рани.

Офіцири, котрі були свідками цеї пригоди, знищили на місці всі фотографії, які знято при злеті, а рівнож і ті знимки, що їх мали показувати в театрах рухомих образів.

ШАРКІ ПОБІДНИКОМ.

35,000 ЛЮДЕЙ ПРИГЛЯДАЛОСЯ КУЛАЧНІЙ БОРОТЬБІ. ШАРКІ ОДЕРЖАВ $100,000, А ПОБИТИЙ СТРИБЛИНГ $60,000.

МІЯМІ БІЧ, Флорида, 28. лютого. — Кулачний бій між Шарким і Стриблинґом був для всіх великою несподіванкою щодо великого числа присутної публики і доходів. На загал числили, що буде страта принаймні на яких $100,000, а тут прийшло чистого доходу понад $40,000.

Шаркі показався далеко кращим борцем як Стриблинг. За Шаркім було 7 „равнд", а за Стриблинґом тільки одна, бо [illegible] розіграною.

З розпроданих тикетів прийшло $400,000.

СТРАЙКУЮЧІ ПРОТЕСТУЮТЬ.

ДЕПУТАЦІЯ КРАВЦІВ ЖІНОЧОГО ОДЯГУ В ОБОРОНІ ПРАВА ПІКЕТОВАННЯ.

НЮ ЙОРК, 28. лютого. — У мейора Вокера зявилася вчора депутація, зложена з жінок і дівчат, які вийшли перед трома тижнями на страйк, щоби добитися кращих умовин праці. Депутація протестувала проти поведення поліції, яка бере в спеціяльну охорону скебів та арештує і розганяє пікетчиків.

Депутація хотіла доконче говорити з мейором Вокером, але його не було. Саме тоді зібрався він у Флориді щоби йти на боротьбу між Шарким і Стриблинґом. Заступив його секретар мейора Джордж С. Коллінс.

ЧАПЛІН ХОРИЙ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС, 28. лютого. — Відомий фільмовий артист-комік Чарлі Чаплін лежить хорий. Причиною хороби мае бути затроєння жолудка.

ЗЛОВИЛИ АТЕНТАТЧИКІВ.

ХОТІЛИ ЗАБИТИ ПРЕЗИДЕНТА КУБИ І ВІЗВАТИ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ, ЩОБИ ВЗЯЛИ КУБУ ПІД СВОЮ ВЛАДУ. МІЖ АРЕШТОВАНИМИ Є КІЛЬКОХ ПРОФЕСОРІВ.

ГАВАНА, 28. лютого. — Арештовано тут 8 людей, заподозрених о змову на життя президента Макада Моралеса. Кажуть, що уряд був добре поінформований про пляни атентатчиків вже від довшого часу і слідив за їх рухами. В руках поліції має находитися письмо, з яким атентатчики думали віднестися по замаху до президента Гувера з просьбою, щоби Злучені Держави перебрали владу на Кубі, бо Куба не може сама собою рядити.

ГУД СЕКРЕТАРЕМ ВІЙНИ.

А МИЧЕЛ ГЕНЕРАЛЬНИМ ПРОКУРАТОРОМ.

ВАШИНГТОН, 28. лютого. — Член конгресу Джеймс В. Гуд зістав покликаний Гувером на становище секретаря війни. Демократ Мичел приняв запропоноване йому Гувером становище Генерального Прокуратора. Републиканці дещо незадоволені з того, що Гувер покликав на таке визначне становище демократа, але потішають себе тим, що Мичел не такий дуже то великий демократ, бо голосував за Гардингом і Кулиджом, а тепер за Гувером.

БУДЕ ЗА ЩО ФОРСУВАТИ ПРОГИБІЦІЮ.

ВАШИНГТОН, 28. лютого. — Сенат таки згодився на признанє $24,000,000 на форсоване прогибіції. Та кажуть, що ту справу полагодять компромісово, а мокрі задоволяться і меншою сумою.

НОВА ІМІГРАЦІЙНА КВОТА.

ПРЕДЛОЖЕНО Її З РАМЕНИ ПРЕЗИДЕНТА КУЛИДЖА.

ВАШИНГТОН, 28. лютого. — През. Кулидж переслав до конгресу нову іміграційну квоту, яка буде обовязуючою, коли през. Гувер видасть до 1. цвітня відповідну прокламацію. На підставі тоі квоти будуть допускати до Злучених Держав річно 153,714 чужинців. Найбільше буде могла висилати Німеччина, бо 51,227 осіб. З Польщі могтиме прибувати річно 5,982 іміґрантів.

РАДИ ЇХ ДОБРА ВПИШІТЬ ЇХ ЩЕ СЬОГОДНЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО Н. СОЮЗА.

МАЄМО 14,000 МІЛІОНЕРІВ.

Департамент скарбу подає, що з податкових зголошень виходить, що маємо в Злучених Державах понад 4,000 осіб, яких річний дохід виносить понад $100,000. Значить, стільки маємо міліонерів.

АМАНУЛА БІЛЯ КАБУЛА.

Аманула зі своїми військами підійшов на 25 миль до Кабула. Головну свою кватиру оснував він у місті Ґазні, що знаходиться 80 миль від столиці. Війська Аманули розпочали новий наступ проти Габібули й після упертих боїв заняли кілька міст навколо Кабула.

ЯК ДІСТАТИ БІЛИЙ ХЛІБ У ХАРКОВІ.

Щоб дістати ½ кг. білого хліба, треба крім лікарського свідоцтва дістати ще осібну картку від осібно для тої цілі утвореної комісії, а потім стояти ще 8—10 годин у черзі коло пекарні. Коли взяти під увагу, що картки важні на один раз, то трудноші при одержуванню білого хліба дійсно може тільки дуже здорова й витренована людина перебороти.

ПОЧАТКИ КИЛИМАРСТВА НА УКРАЇНІ.

Як доказує польський учений Стефан Шуман, килими виробляли на Україні ще в прадавні часи. І ще довго потім, коли ані в Поляків ані в Москвинів не було килимів, на Україні килимарство було загально поширене. Доперва з кінцем XVII ст. вміння виробляти килими перейшло до Польщі та далі на Захід.

СТРІЛЯЮТЬ, ЯК ЗАЙЦІВ.

Спеціяльна комісія, вислана з Москви до Азербейджану, щоб конфіскувати там ґрунта заможніщих селян, своєю діяльністю викликала оживлення протибольшевицького руху. За місяць грудень забито 35 большевицьких комісарів. Голова Чека в Агдамі Ілляшов згорів живцем у підпаленій невідомими своїй хаті. Близкість перської границі вможливлює організацію протибольшевицьких акцій.

ЛЬВІВСЬКА ТЕМНА ХРОНІКА.

Львівський ошуканець Надель, що торгував фальшивими золотими годинниками, відсидів за цю професію 15 місяців. Сердило його не те, що сидів, а що сидів сам, без своїх спільників. Тому, коли вийшов на волю, оповів слідчому судді, що не він сам був винен. А коли оповів, признався своїй приятельці про свою щирість у шинку. Приятелька казала йому відкликати свої зізнання і він зробив це. На нещастя свідком цієї розмови був визначний сторож і коли Надель прийшов до приятелів від місяця до року вязниці.

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ ЧЛЕНИЦІ У. Н. СОЮЗА.

Юлія Шевчик, членкиця 212 відділу У. Н. Союза у Вілінґ, В. Ва., пішла дня 22. лютого ц. р. на другий поверх обмити вікно в своїм домі. Коли асувала вікно вниз, схопилася її рука і вона впала наділ з висоти 20 стіп на цеглу та так сильно розбила голову, що по кількох годинах у тяжких муках скінчила життя в Огайо Валей Госпітал.

Осиротила трое діточок і чоловіка, Михайла Шевчика.

Покійна Юлія Шевчик була щира Українка, тому її смерть оплакує муж, діти і всі знакомі Українці.

КОМІСАР ЗАЛІЗОЇД.

Підчас операції, переведеної в московському шпиталі над комісарем одної фабрики, Ларіним, виявилось, що в його шлунку було 115 ключів, вагою 350 гр. Запитаний щодо цього Ларін дав таку характеристичну відповідь: вибраний на комісаря фабрики, він уважав, що йому вже більше працювати не треба, тому весь свій час переводив по шинках, де розважав себе й других тим, що за чарку горівки ковтав ключ. Стан здоровля комісаря, що з нудів пустився на штукарство, цілком задовольняючий.

ПРОФЕСОР НАРЕЧЕНИМ.

Професор Манфреді в Больонії був заручений 16 літ. Нічого в цьому нема незвичайного: учений не може рішатись на подружа миттю, мов який молокосос. Та ось 16 літ роздумування над цією проблемою довели його до висновку, що краще панні Аделі звернути перстінь. Італійська преса дивується, що він мав щастя. Не з цієї причини, про яку ви думаєте: що оминув шлюбних пут, а тому, що не дістав ножа в спину або кулі в голову від рідні своєї нареченої. Його наречена була практичною особою. Вона подала професора в суд. Там предложила вона докази з професорських листів, що її наречений заборонив їй приняти якунебудь посаду і що таким робом вона втратила 16 літ праці, а крім цього місце урядовця на залізниці (копія урядової пропозиції була в актах). Професор боронився, як міг, перед усіми інстанціями. А прете касаційний трибунал засудив його на такі кошти: 14 тисяч лір як сума ощадностей за 16 літ можливої праці його нареченої; плата залізничого урядовця, яку його наречена могла би діставати донині, а вривті кошти на служницю, бо панна Аделя, дістави таку несподівану заяву від свого нареченого після 16 літ багатонадійного стану, зовсім природно занедужала. Моральний сенс із цієї історії такий: коли маєте наречену, не бороніть їй працювати, а коли маєте нареченого, ховайте пильно всі його листи.

ГРОМАДА БЕЗ ГРОМАДЯН.

В селі Бальм (Швайцарія) зістався тільки один мешканець, решта або вимерла або виэмандрувала. Дтятого, що один не може творити собою громади та нести всі обовязки, що припадають на громадську раду, кантонна рада ухвалила це село підпорядкувати своїй управі.

ЩО ПИШУТЬ ПРО ЗАКАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ.

У віденському журналі, присвяченому справам національних меншостей в Европі, д-р Фляхтберг написав статтю про міжнародне положення Закарпатської України. „Закарпатська Україна, пише д-р Фляхтберг, і досі не має політичної автономії... Закарпатська Україна є небезпечним для миру закутком, а тому Союз Народів мусить нарешті положенням в цьому закуткові поважно занятися".

ДЕМОНСТРАЦІЯ В ТЮРМІ.

В львівській вязниці „Бриґідки" відбулася велика демонстрація політичних вязнів проти управи тюрми. Коли випущено вязнів на прохід, почали вони кричати й співати революційні пісні. На це зібралася перед тюремною брамою велика товпа народу, яку мусіла розігнати поліція. Потім загнано силою вязнів до келій, при чім ранено кількох вязнів. Начальник тюрми покарав більшість демонстрантів заостреною тюрмою.

З АНГЛІЙСЬКОЇ ШКОЛИ.

Цими днями відбувся в Лондоні позначний процес. Батько подав у суд директора школи, який казав вибити тростиною його сина, 16-літнього гімназиста, за те, що зустрів хлопця на вулиці з папіроскою. Синок помагав батькові віддавна в крамниці і діставав гонорар у тій формі, яка була для нього найприємніша: у папіросках. Курив віддавна, а що Лондон не містечко, тому й не надибав на свого вчителя на вулиці. Батько, дізнавшись про таку кару, обурився і пошукав справедливости у суді. Та там йому повторили ще раз те, про що можемо не знати ми, але не Англійці, а саме: в англійських школах досі істнує приписова кара „бити в міру". Аж до 18-го року включно, до самого іспиту зрілости. Товариші біють звичайно товариші, вимірюючи йому належну порцію „буків", відповідно до провини. Тому й директора звільнили. А лондонська преса додала до цієї історії суто-англійський коментар: дивувалась, як справжній англійський молодець не мав стільки сили волі, щоби видержати зі спартанським спокоем „порцію буків" і дати доказ, що розуміє вагу дисципліни і тілесної кари.

ДОМАГАЮТЬСЯ УСТУПЛЕННЯ СТАЛІНА

ПРАВА КОМУНІСТИЧНА ОПОЗИЦІЯ ОБВИНУВАЧУЄ ЙОГО В ТЯЖКОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ СТАНОВИЩУ СССР.

БЕРЛІН (Німеччина), 28. лютого. — Німецька газета „Берлінер Тагеблят" повідомляє, що з добре поінформованого жерела одержано відомости про домагання правої опозиції уступлення Сталіна. Права опозиція проти Сталіна раз-у-раз зростає й тепер набрала вже такої сили, що політичне становище в Москві зробилося дуже поважним.

Опозиція з правого крила комуністичної партії на чолі з Риковим, Бухаріном і Томським подала заяву до Політбюра з вимогою усунення Сталіна, як винного в сучасному застрашаючому економічному становищу СССР. З тих же самих жерел подають, що лідери Виконавчого Комітету також підтримують ці домагання правої опозиції.

Комуністична газета (троцькістів) „Фолькєвілле" повідомляє, що Сталін хотів спровокувати збройне повстання троцькістів, щоби потім одним заходом знищити їх усіх.

ЗМОВА „САМОСТІЙНИКІВ".

ЧЕКА АРЕШТУЄ НА УКРАЇНІ БАПТИСТІВ, ОБВИНУВАЧУЮЧИ ЇХ У СЕПАРАТИЗМІ.

МОСКВА (СССР.), 28. лютого. — Державне Політичне Управління повідомляє, що воно викрило на Україні нову змову „сепаратистів". На цей раз у сепаратизмі обвинувачують баптистів, серед яких переводяться масові арешти. Проти баптистів висовується обвинувачення, що вони тримають звязки з польською контр-розвідкою та підготовлюють пляни до створення незалежної України під протекторатом Польщі.

Арешти баптистів почалися в Радянській Білорусі, де їх обвинувачували за приїзд із закордону без дозволу радянської влади. В арештованих знайшли адреси баптистів на Україні й по тим адресам чекісти тепер переводять дальші арешти.

ПОВСТАННЯ МАГОМЕДАН-КИТАЙЦІВ.

В КИТАЮ ЗНОВА ПОЧАЛАСЯ МІЖУСОБНА ВІЙНА РІЖНИХ ПОЛІТИЧНИХ І РЕЛІГІЙНИХ ГРУП ТА ГЕНЕРАЛІВ.

ШАНГАЙ (Китай), 28. лютого. — Сюди дійшли відомости про нове повстання Китайців-магомедан у провінції Кансу. Війська християнського генерала Фенга, що туди післані ще в осени, тепер оточені повстанськими бандами. В инших провінціях Китаю ведуть повстання проти націоналістичного уряду комуністи, реакціонери та инші незадоволені групи.

Японські війська охороняють шантунську залізницю. Японська команда оголосила заборону перевозити по залізниці війська та муніцію.

ЩЕ ОДИН ДИКТАТОР.

ГРЕЦЬКИЙ ПРЕМІЄР-МІНІСТЕР ВЕНІЗЕЛОС ЗАДУМУЄ ЗРОБИТИСЯ ДИКТАТОРОМ.

ЛОНДОН (Англія), 28. лютого. — Кореспондент газети „Дейлі Мейл" повідомляє з Атен, що всі обставини вказують на те, що премієр-міністер Венізелос стремить до диктатури. Притім кореспондент додає, що між Венізелосом та бувшим королем Греції Георгом нема ніякого порозуміння. Тому вразі диктатури Венізелоса не можна надіятися повороту бувшого короля на престол Греції.

Навпаки, амбіцією Венізелоса є самому стати президентом Греції, до чого він тепер прагне. З його згодою колись на становищу президента він неминуче стане диктатором.

ЧЕРГОВА КРІЗА ПРАВИТЕЛЬСТВА ПУАНКАРЕ.

ПУАНКАРЕ ЗНОВУ ПОСТАВИТЬ В ПАЛАТІ ПОСЛІВ ПИТАННЯ ПРО ПІДТРИМКУ ЙОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА.

ПАРИЖ (Франція), 28. лютого. — Наради Пуанкаре з лідерами ріжних політичних груп знову викликали чутки, що наступає кріза кабінету міністрів. Думають, що при ближчих дебатах у палаті послів з приводу хаотичного стану міжнародної політики Пуанкаре поставить питання про реорганізацію його міністерства, або уступлення.

При новій реорганізації кабінету міністрів Пуанкаре буде старатися включити в нього членів Радикальної Партії, які виступили з міністерства в осени минулого року.

ЗАГИНУВ ФРАНЦУСЬКИЙ ЛІТАК.

ПОВЕРТАВСЯ З ФРАНЦУСЬКОГО ІНДО-КИТАЮ, КОЛИ ВПАВ У МОРЕ НЕДАЛЕКО БЕРЕГА.

РАНГУН (Британська Індія), 28. лютого. — Знаменитий французький летун Ле Брі розбився, коли перелітав над Мартабанським заливом. Літак його впав недалеко берега і загинув. Летун й механік пригналися неушкодженими, але радіотелеграфіст скалічив собі ногу.

Ле Брі повертався з французького Індо-Китаю, куди він вилетів вісім днів тому з Марсилії, щоби відкрити нову пятиденну повітрову почтову комунікацію. Недавно розбився літак Костеса, коли він поспішав вилетіти з Франції, щоби догнати Ле Брі.

СУТИЧКА НА ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКІМ КОРДОНІ.

ВАРШАВА (Польща), 28. лютого. — Поблизу міста Ґрані група литовських стрільців (шавлісів) перейшла польсько-литовський кордон, щоби допомогти селянам нарубати дров в лісі на захопленій Поляками території. Це привело до бійки між Литовцями і польською пограничною охороною.

Зі сторони Литовців одного вбито, а кількох поранено. Є ранені і з польської сторони.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDFD 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by th. Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

35 ЛІТ ЧЕСНОЇ, СОВІСНОЇ ПРАЦІ, ДОБРЕ ІМЯ І МІЛІОНОВИЙ МАЄТОК ЦЕ УКРАЇНСЬКИЙ Н. СОЮЗ.

НАША НАДІЯ

Наші читачі вже певно завважили, що наша органїзація і її часопис раз-у-раз згадують за наших дітей. Має це важну і глибоку причину.

Ми живемо в Америці на переломі. Якраз тепер вирішується, що буде з нами вже за яких 15 літ, бо про пізніші часи вже й не згадуємо. Давніше ота квестія не стояла в такій рішучій формі, бо все напливала свіжа іміграція з старого краю і було ким піддержувати наші інституції, школи і церкви. Приходили люде, що не знали мови ні американського життя і цілком природно горнулися біля своїх організацій, ходили на віча і представлення, давали жертви на старий край і т. д.

І У. Н. Союз не мав чим турбуватися, бо з краю надпливали все свіжі і здорові сили. І „Свобода" не мала чого лякатися, що не стане читачів, бо все прибувало повно елементу, для якого українська ґазета була природною розрадою.

Та тепер настали инші часи. Старокраєвого елементу стає з кождим днем менше. Нове не прибуває, а старе вимирає. Лишається тільки той молодий елемент, що родився вже тут, це є елемент американський українського роду.

І нема чого себе дурити, а треба сказати собі ясно й отверто, що коли ми цього тут родженого елементу не втягнемо в ряди наших організацій, то не треба буде довго ждати, коли й сліду не стане по наших організаціях, а тим самим і по цілій українській іміграції в Америці.

Те саме діється тут і з другими народами. І тому всі вони звернули тепер всю свою увагу на молоде поколінне, бо воно вирішить дальшу судьбу ріжних іміграцій в Америці. На разі ще править старе поколінне. На разі ще воно в силі повести судьбу іміграції по тій лінії, яка відповідає їх душевному і національному ідеалови. Ще тепер воно може втягнути своїх дітей до своїх організацій і привчити їх замолоду пізнати і полюбити своє. Ще тепер зможе батько вплинути на свою дитину і збудити в ній амбіцію навчитися читати свою ґазету, а то й до неї дописувати. Все те не дрібниця. Воно залишить свій великий слід, як тільки дитина підросте. Тоді вона зрозуміє вартість того, до чого її батьки нераз може й силою наклонювали. Тоді вона побачить, що і з украніської приналежности може мати навіть користи в Америці, можна вибитися в школі чи деинде, тільки треба про те українство щось знати.

Тому не легковажмо собі закликів У. Н. Союза, який взиває нас вписати свої діти до нашої організації. Бо тоді злегковажимо собі долю наших власних дітей.

СТЕПАН ВАСИЛЬЧЕНКО

(З приводу 50-літного ювилею).

Минає 50 років з дня народження цього улюбленого простим народом Великої України письменника. Вперше виступив він на літературнім полі більше як двацять років тому. Визначаючись живою, ядерною й красивою народньою мовою, його твори відразу прикували до себе увагу широких кол українського читача.

Літературна творчість С. Васильченка належить до сучасного українського реалізму, маючи своїми темами село, селянський побут і селянські постаті, а також українські сільські школи з її школярами та вчителем. Героїв своїх оповідань Васильченко малює так живо й реалістично, що вони стають перед читачем ніби живі постаті. Але цей реалізм не перешкоджує Васильченкові бути в той самий час і романтиком. Він майстерно вміє зеднати в своїх працях ці два принципи літературної творчости. В його творах по мистецьки змальовано українське передреволюційне село. За свою двацятилітню літературну працю Васильченко написав не багато, бо всього чотири чималеньких томів, але всі вони великої літературної вартости і ставлять Васильченка в лави першорядних українських письменників.

Коли порівняти Васильченка з иншими письменниками, то треба сказати, що він займає своє окреме й оригінальне становище поміж Франком, Нечуєм-Левицьким, Панасом Мирним, Борисом Грінченком з одної сторони, а Стефаником, Коцюбинським, Чеховим (російським), Гамсуном (норвежським) і західно-европейськими письменниками з другої сторони. З першими письменниками Васильченка лучить реалізм, уважне ставлення до мови своїх творів, а з другими своєрідна романтика, що наближається часто до сентименталізму, переходючи иноді у фантазію.

Майже всі твори Васильченка зафарбовані гумором, або скорше сатирою, але не злобною, а лагідною. У писаннях Васильченка чується велика любов до свого народу, та його любов до покривджених і пригноблених. Коли він кого осмішує, то без сарказму, без глумлення над ним. Сміх його прибирає завжди лагідні форми, співчуваючого жарту нещасливій долі бідака. Це робить читання його творів приємним навіть тим, кого він висміває.

Твори Васильченка будуть одною з найкращих сторінок історії української літератури „переходової доби", коли то ця література виривалася зпід впливів примітивного просвітянства та переходила до нової загально-европейської літературної школи. Найяскравішим представником цієї доби буде Васильченко, як імпресіоніст цілком оригінальний і своєрідний український. Його імпресіонізм не західного походження, як у Коцюбинського, але взятий з невичерпаного жерела багацтв української народної творчости. Прегарне використування українського народнього епосу та чистота народньої мови творять одну з найбільших заслуг С. Васильченка як українського письменника.

Василь Бобрів.

ЯК СВЯТКУВАЛИ ДЕНЬ 22. СІЧНЯ В ПАРИЖІ

День 22. січня не тільки історична дата в житті України. Це велике національне свято злуки в одно ціле двох областей української території та злиття розєднаних братів в одну націю.

І тому і тутешні Українці не могли не відзначити цього великого дня. На жаль, не всі Українці святкували разом.

Ще два місяці до свята українські студенти, в Парижі розіслали запрошення до всіх організацій (за виімком червоних) з закликом творення комітету до влаштування свята. Студенти знали наперед, що відповідять польонофіли. І так сталося. Урядники з „Тризуба" у відповідь надіслали листа з обуренням. Мовляв, як сміли розпочинати щось молоді студенти, не спитавшись старших. Але й це обурення не було щирим. Просто не мали права Тризубці святкувати злуки Галичини з Великою Україною, бо хазяї відібрали би їм пейду. Тай хто може піти з ними, коли ще памятають всі тамтой рік, коли варшавські наймити вигукували „славу Україні від Збруча по Дін".

Тай не могли польонофіли инакше вигукувати. За те есери (тутешні оборонці) на перше засідання комітету прислали гетьманця з ультимативним жаданнєм: Коли Шаповал говоритиме, то ми, мовляв, приймаємо участь, колиж ні, — то „гуляйте самі".

Звичайно, що ми лишилися самі, тобто: Леґія Українських Націоналістів, Українська Громада у Франції (бульвар Лятур Мобурґ) та Студентська Громада. З огляду на те, що 22 січня припадало на буденний день, свято перенесли на суботу 26. січня.

Невеличка але гарна. саля могла вмістити до пятьсот людей, але, на жаль, не була повною. Причина — замало реклями. Тут, як ніколи, показалося, що треба мати в Парижі свою національну газету, бо коли не було оголошення в московському часопису, то люди й не знали.

Порядок святкування: промови по українськи та французьки й концертовий відділ, в якому взяло участь багато артистичних сил, що знаходяться в Парижі.

Закінчилося свято українським гимном.

Цей день яскраво показав, що еміґрація вже зрозуміла так званий уряд У. Н. Р., бо польонофіли не могли заанґажувати ні одного артиста. Від них відхрещуються всі й недалеко той день, коли Тризубці лишаться самі.

* * *

Як я писав уже вище, есери поставили ультимат, щоби промову говорив Шаповал. Звичайно, комітет не хотів себе виставляти на глум і ультимату не приняв. Тоді оборонці злучилися з ґрупою Остряниці, призначивши платню за вхід. Але народу не зібрали.

* * *

Беззубі-ж, образившись на студентів, довго шукали артистів, але нічого знайти не могли. Нарешті розіслали такі запрошення:

„. . . запрошує Вас на свято оголошення самостійности України . . ."

Деж злука Галичини з Великою Україною?

Хазяї не дозволили. Певно святкуватимуть з Ляхами ювилей окупації, бо тамтого року в промовах говорили лише за Україну від Збруча по Дін.

—o—

ДЕЩО ПРО КУЛЬТУРУ КИТАЮ.

Загально думають, що Китай і його промисл уже зовсім замериканізовані. Так ще воно зовсім не є. Найбільше ще замітний американський вплив у Тієнтсіні і Шанґаї, одначе в краю є ще питомий промисл, рукодільничий і домашній. Чудові брокати і шовки, які так подивляють за кордоном, повстають на ткацьких варстатах рукодільників. Мужчини виконують також вишивки; щойно останніми часами стали вишивати і молоді дівчата. Святочне кімоно Китайців є звичайно чорне із синіми вишивками. На весілля надягають кімоно ясно-червоної краски. Що Китайці не є ворожо настроєні для чужинців (Европейців), доказує такий епізод: Рабіндранат Таґор мав відчит на одному китайському університеті й на ньому зазначив, що азійські народи з своєю прастарою культурою не повинні піддаватися впливам Европи, розбитої світовою війною. На другому відчиті, звисали зі стін паперові стяжки з престорогою, написаною студентами: „Не слухайте його! Він не бажає вам добра; нам треба західної цивілізації, а таки останемо Китайцями". Таґор перервав відчит, коли йому пояснили написи.

ПОДЯКА

Я, нижче підписаний, член Братства св. Миколая, 38 відділу УНС, складаю щиру свою подяку Головному Урядови Союза за виплачення мені 100 долярів допомоги з допомогового фонду, за страту мого ока.

Таксамо дякую Урядови Братства за його труд та турботи в справі видання мені цієї допомоги.

Стефан Чернявський,
Оборн, Н. Й.

Д-р. Остап Грицай.

В 150-ТІ РОКОВИНИ НАРОДИН ГРИГОРІЯ КВІТКИ-ОСНОВЯНЕНКА

(4)

Оповідання **„Сердешна Оксана"** являється одним з найцінніших творів Квітки тому, бо тут можливо простими, а проте вражаючими рисами змальований один з тих пропамятних злочинів, якими так яскраво зазначився колись лютий царський режім на нашій Україні: злочин зведення української дівчини московським офіцером. Так характером і трагікою свойого змісту нагадує нам ця повість про Оксану відому поему Шевченка „Катерина" (Петербург 1838). Але я сказавби, що ця поема молодого Шевченка тільки в части дорівнює ґрандіозному малюнкові Оксаниної трагедії у Квітки. В Шевченка дуже немило вражає малюнок жорстоких і бездумних батьків Катерини, що без жалю проганяють свою бідну зведену дитину з хати на певну смерть покритського блукання, ще й поблагословивши її на дорогу! Через те іменно виновниками трагедії Катерини в Шевченка являються головним чином усе таки родителі дівчини, а щойно в другій лінії її зводник, бож вони як-не-як мають змогу захистити свою дитину навіть і тоді, коли вона стала невінчаною матірю. Поминаючи вже те, що з погляду на культуру родинного життя в нас це рис рішучо відемний, треба ще зазначити, що тут Шевченко не являється справді бунтарським критиком такої нелюдяности батьків проти прогрішеної доньки. Зовсім инакше в оповіданню Квітки. Тут автор зараз з початку величає материнську любов („нема на світі нічого луччого і Богу милішого, як серце матери до своїх діточок") і навязуючи до такої провідної думки все оповіання, розмальовує дівоче життя Оксани в люблячої матери (Векли) так прегарно, а проте невигаданими, щиро життєвими рисами, що слухаєш иноді тих розмов між Оксаною і Веклою, мов солодкої музики. І коли Шевченко сотворив любові української матери до дитини божеський памятник у своїй поемі **„Наймичка"** (Переяслав 1845), то оповідач Квітка змалював у своїм оповіданню про Оксану цю любов так захоплюючо, що не богато подібних красот і в найгордіших літературах Европи. І саме в контрасті до такого материнського щастя зарисовується тут як неможсильніше вся руїна й погуба, наведена на нього царським хижаком в офіцирськім мундурі. Як капітан зближується до необачної Оксани, як хитро береться він до того, щоб звести її, як в душі невинної, досі такої безжурної дівчини пробуджується спершу цікавість до фіцира, а далі увага, перше любовне почування, а вкінці стихія пристрасти, те все переведене тут — особливо з погляду на конфлікт між любовю до матери і любовю до офіцира — з хистом психольоґа й великого поета. А не менше майстерно змальовує Квітка кількома напричуд простими рисами поворот зведеної Оксани до матери, запропащений рай в материнській душі і хаті після утечі Оксани з капітаном, сцену з оконечного побачення між донькою і матірю, оконечне примирення і ролю кохаючого Оксану Петра, що помимо всього жертвує для неї все, щоб її відвести від розпуки. Правда — зі становища нашого часу можнаб закинути Квітці, що він, розмальовуючи злочин офіцира, не осуджує з ним і самого мілітаризму, а розмальовуючи кривду, заподіяну насильством невинній людині, не таврує й суспільного ладу, в якому таке кривдження і такі насильства це самозрозумілий привилей пануючих кляс. Ну, таким революціонером Квітка не був і не міг (при своїй вдачі) бути ніколи. Таким революційним голосом відозвався в нас щойно Шевченко. Але офіцирський злочин, змальований Квіткою все таки з недвозначним підкресленням його всієї подлости й невідповідальности, царський капітан тут являється таким ледарем, яким він був в дійсности, без того підкрашування хижих інстинктів в ньому, що його бачиться у творах Пушкіна й Лермонтова. Світла й тіни тут розділені Квіткою з критицизмом справедливого судді. А це в нашого основянецького панича-офіцира й сина гордої аристократки Марії Василевної важить багато.

Колиж так в „Сердешній Оксані" українська дівчина змальована Квіткою як жертва царського хижака, то в оповіданню **„Козир-дівка"** бачимо українську дівчину у своєрідній бортьбі проти хижаків царизму. Це смілива Івга, що спасає з рук нетямучих царських суддів свойого Левка, обвинуваченого неслушно в крадежі і присудженого до причині недоладно переведеного слідства на заслання в Сибір. Тимто і це оповідання своїм змістом дещо глибше ніж „Маруся", бо й тут ми в околі живої тричі нами пережитої дійсности, і тут маємо своєрідний документ епохи, так кріваво зазначеної в нашій історії. Бо кількож то тисяч наших людей погинуло й гине ще до сьогодня по московських тюрмах і Сибірах, запроторених туди ледачими московськими хабарниками! І відрадно воно бачити тут, що Квітчина геройка не дається доптати ні судьбі ні ворогам, затеж без огляду на те, що вона тільки проста селянка, змагається по своїм силам з усіми трудноцами й небезпеками, поки не стає вкінці — переможницею. Як усякого роду писарі, голови, урядовці й чиновники царизму починають своє урядування від того, що передовсім добре наїдаються і попивають, а урядову справу лишають нерозслідженою, як радо вони приймають товстенькі хабарі, але справи таки не розбірають — це тут наш оповідач змалював дуже наглядно, і це має назавжди свою культурно-історичну вартість, цінніщу для українського читача, ніж навіть картини в славетнім „Ревізорі з Петербурга" змосковщеного Гоголя, написанім зрештою на основі одної комедії нашого Квітки. І требаб з цього погляду поставити це оповідання таксамож високо, як і „Сердешну Оксану", колиб не та обставина, що тут льояльність нашого основянецького пана Квітки до — царя зазначується де-що сумнівними рисами. Я вже при обговоренню „Сердешної Оксани" вказав на те, що Квітка з приводу вчинку капітана не береться критикувати мілітаризму як такого. З самого початку цього оповідання ми читаємо навіть, що Векла — мати Оксани — хоч і вдова, то хоче платити податок, приписаний колись її чоловікові, й на далі, кажучи: „Спаси-бі Богу, мені є з чого зносити і буде веселійш, що я за душу Охріма -- нехай царствує! — буду платити, тай сама буду боротися, що і я, мов чоловік на світі, тудиж за добрими людьми, **зношу цареві і свою копійчину на військо, що нас оберіга"**. Ну — ми вже бачили, як славно оберігло царське військо Векину Оксану. Але цеї непослідовности своєї думки Квітка не добачує таксамо, як і не добачує її він і в оповіданню про Івгу. Там він не важиться осудити разом з осудженням учинку капітана (і його безкарности) мілітаризму, а тут знову — царської адміністрації як такої, бож такі події, як несправедливе засудження Левка були можливі тільки в державі, де весь адміністраційний устрій був такий перегнилий, як у царській Росії і перегнилий від гори до долини. Друго-і третьорядні урядовці тут не булиб могли так безкарно господарити на нещастя всім, хто мусів з ними мати до діла, колиб корупція і продажність не йшла згори, від тих славетних царських ґубернаторів, ґенералів і начальників, які й були властивими носіями внутрішнього розкладу в державі. Це й ясновидючістю ґенія бачив Шевченко, заперечуючи у своїх творах царизм як такий взагалі, у всіх його проявах і в кожному відношенню до дійсности. В Шевченка немає доброго царя, доброї цариці, доброго ґубернатора й доброго ґенерала. В Шевченка всі вони виновники, всі кати, всі носії деспотизму, і слушно, бо власне ці найвисші репрезентували і тримали міцно свідому своїх бажань систему, підчас коли якийсь там собі закутковий хабарник був тільки мізерною карикатурою великих злодіїв вгорі. І в тому й епохальність революційних кличів в Шевченка, що він, поборюючи царизм як найлютійшого ворога широких мас народу, не робив ніяких виімків, не бачив ніякої можливости культурного співжиття з катом народньої індивідуальности й народньої волі.

Але у Квітки бачимо ми з цього погляду щось зовсім инше.

Кожночасний найвисший представник царської влади в його оповіданнях — це така ідеальна людина, що хоч руки й ноги цілуй. Так в оповіданню „Козир-дівка" той царський ґубернатор, що при кінці, вислухавши ласкавенько прохання Івги, заряджує точнісіньке провірення справи Левка, спричинює через те прослідження, хто властивий виновник і повертає так цілу ситуацію в користь нашої геройки і її коханого Левка. Та від біди ми моглиб тут згодитися на таку розвязку ситуації, колиб це у Квітки було раз. Бож гарні виімки є всюди, і можливе, що і в царській Росії десь там попадався такий ідеальний ґубернатор, що справою бідної міжички піклувався як добрий батько. Але в Квітки це ніяка виімка, тільки постійне правило. Такого самого янгольського ґубернатора бачимо ми в нього і в оповіданню „Добре роби, добре буде", і в комедії „Шельменко, волостний писар", а послідовно з цим величається в нього цар і царський лад як щось ідеальне, за що бідному народові хіба дякуватиб Господу щоденно навколішках як за превелику ласку і щастя. Оттут панське походження Квітки зазначується найяскравіще, і тут найтемніша сторона в його оповіданнях, таких дорогих зрештою кожному українському серцю, як довго Україна й ми.

(Дальше буде)

ЧИ ВИ І ВАШІ ДІТИ ВЖЕ В У. Н. СОЮЗІ?

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В 35-ЛІТНУ РІЧНИЦЮ У. Н. СОЮЗА.

ЯК СОНЦЕ...

На чужині Ти нам
В хуртовині життя
Глядиш на сироти в віконце,
Що там зістались без
[матері, вітця.
Світи нам на чужині,
Щоб ми
В сяйві добра росли,
Щоб просвітивсь наш ум,
Щоб ми зеднались усі,
Всім ворогам на глум
Під синьо-жовтий прапор.
Геть незгода, роздор!

Дмитро Захарчук,
Нортгемптон, Па.

—o—

ЦІКАВИЙ ГОЛОС З РІДНИХ СІЛ НАШИХ.

Громадянин Дмитро Бойко з Блекстон, Масс., одержав відозву з села Лука мала. З тої цікавої відозви подаємо слідуюче:

По невдачних змаганнях за самостійність України і за волю від віків поневоленого українського народа опинились ми в кіхтях побратимчих народів. Розвіялись наші мрії як осінні листки, а кров пролята в обороні рідного народа не дала нам на разі тих наслідків, яких ми собі бажалиб. Доля не сприяла нам! А тепер злочинна рука хоче знищити весь український народ!... Наших урядників проганяють з посад, замикають українські школи, проганяють, або переносять на чужину наще учительство. Всупереч конституції і всупереч законови з 1922 р. кольонізують, нашу землю і на тих межах, на котрих били наших батьків в панщизнянні часи, на тій землиці, де ще до нині біліють кістки найвірнійших синів України, видніють хижі мазурських кольоністів. Ось вам страшна, а, на жаль, правдива картина з наших гараздів: Польська влада при розпаді Австрії, зглядно по загарбанню волі українському народови, застала в Галичині 3962 українських шкіл, а 1330 польських, а сегодня є 900 шкіл утраквістичних (навіть не українських) а 3948 польських, а на других землях українських під Польщею відносини до шкільництва ще гірші! А справа університету?... навіть в катакомбах і то не вільно учити по українськи бо, мовляв, „to jest rzecza antypaństwowa" — Виснажене голодом українське село обдаровано великими податками і данинами та примусовою польською асекурацією і то ще в польських агенціях. До експльоатації лісів і до праці по фабриках спроваджується кольоністів, а у нас тисячі безробітних Українців. **Покладено чорну руку і на нашу церкву, по урядах парохіяльних заведено мову польську.** На Волині сконфіковано кілька сот українських церков і перемінено їх на польські костели. Свободи політичної власти не узнають, права зборів майже не істнують, скрізь самоволя урядових чинників. І щож нам осталося?... Якого средства ратунку нам вхопитися?... Нічого здається нам вже не осталося?! Чиж зі спокоєм маємо на се дивитися?... і ждати свого ганебного кінця! Жертвенність, праця і знання — це перше з нашого святого завдання. А щоб народ міг бути жертвенним і хотів працювати для загальної цілі і для найсвятійших ідеалів, мусить бути свідомим і богатим. А деж цеї свідомости набере наша надія, наше наймолодше покоління, найкращий цвіт народу українського? Чи в тих школах, де вчать „pod zielonym dębem stoji koń siodłany", або „Wawelki" та „Krakowiaki", чи в тій науці научаться діти наші любити свій нарід і край?

Один наш рятунок, де ми знайдемо знання і добробут, це є „Просвіта" і „Коперація". Тому в нашім селі і скрізь по Галичині, Волині, а зглядно по цілій Україні, засновано кооперативи і читальні. Через кооперативи маємо здобути собі спільною працею і організацією народне богацтво, а в читальнях свідомість і любов до народу свого. Кооператива в нас розвивається дуже гарно, одна з найкращих кооператив в повіті і маємо вже около 10,000 зол. власного майна. Читальня рівнож гарно розвивається, однак великим нашим недомаганням є це, що не маємо власної домівки, де моглиби ми як слід повести ідейну працю, не маємо тої народної святині, з котрої виплывали би найсвятійші ідеали... Тому заходом свідоміших селян читальні і кооперативи вибрано вже комітет будівельний, котрого задачею буде вишукати средства до будови та вибудувати гарну і величаву святиню в Луці малій п. з. „Народний Дім". Самими жертвами наших бідних селян нашого села закупили ми каміння на пивниці і фандаменти, закупили ми дерево, та зібралисьмо около 47 кірців ячменю, за котрий думаємо з весною палити цеглу. Здивуетеся може, що лише самого ячменю, бо в нас сих років нічого крім ячменю не вродилося і одним средством до життя є ячмінь. Однак цего всего є за мало. А нарід в нашім селі через елементарні нещастя, війну, революцію і фінансову крізу зовсім зубожів, так, що аж жаль на него дивитися, а не вимагати щось більшого.

Тому звертаємося до Вас, наші найдорозші односельчани, прийдіть нам з помічю в тій так ідейній справі і не власнокорисній. Не ходить нам о велику матеріяльну поміч, а більше о це, щоб ми могли хоч малою помічю наших односельчан з Америки заохотити наших тутешних, до сего святого діла байдужих селян".

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана, складаю щиру подяку Головному Урядови УНС. за скоре виплачення мені посмертного по моїм мужі Якові, у висоті 1000 долярів. Складаючи свою подяку, я бажаю УНС., щоб він зріс і скріплювався та все на більшу скількість Українців поширював свою батьківську опіку.

Також складаю сердечну подяку урядови та членам братства св. о. Миколая, відділ 341 УНС., за те, що в часі слабости мого мужа, Якова, відвідували його та опікувалися долею небіжчика, а також взяли громадно участь в похороні.

Тепер я сама бачу, яку велику допомогу своїм члекам робить УНС., а тому не лише я сама впишуся в члени його, але й малих своїх дітей впишу в члени молодечого відділу.

Марія Порценалюк.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Посвячення прапора і бенкет тов. „Буковина".

Дня 16 грудня відбулося в українській православній церкві св. Володимира при 14 ул. посвячення прапора українського запомогового товариства „Буковина", від. 14 У. Н. Союза.

По посвяченню відбувся похід з церкви на галю до Українського Робітничого Дому при 4 ул., де відбувся банкет.

На бенкеті познакомлено всіх членів і присутних гостей з історією т-ва „Буковина". Спочатку це товариство носило назву „Народна Поміч" і довго мусіло зводити важку боротьбу, заки стануло на сильних ногах. Перші збори товариства відбулися 18 жовтня 1915 року при участи 26 членів.

Зміну назви переведено 15 червня 1918 р. Перші збори тов. „Буковина" відчинив заступник предсідателя гром. Михайло Лацік в присутности 12 членів. Тоді ухвалено, що кождий член має платити місячно 50 центів, а в разі хороби побирати $6 тижневої запомоги. Заразом означено висоту посмертного на $100. Тоді почали сейчас рости фінанси товариства. З кінцем 1920 р було в касі $117.21, а вже в 1924 р. було $708.20. Предсідателем був тоді т. Й. Речук.

З 1924 р. товариство перенеслося до льокалю в Українськім Робітничім Домі. З членів померли: Ілько Фаліос, Ю. Ґронер, М. Лацік, Ю. Ґураль, І. Додяк.

Тепер має тов. „Буковина" 153 членів, а готівка в касі виносить $2,300. Притім не згадуємо за ті численні допомоги, що їх товариство весь час виплачувало. В биттю цвяхів до прапора товариства взяли участь громадно члени і гості. При тій нагоді зібрано 476 долярів.

Зложили: Розалія Кошнярюк 60 дол.; Евфрозина Фаліоса 5 дол., І. Ґонтарюк 5 дол.; П. Одинський 5 дол., Г. Супер 5 д., К. Лутчак 10 д., Олена Ґреґуляк 5 д., Анна Гунька 5 д., Анастазія Лутчак 5 д., І. Басак 5 д., Ф. Рук 15 д., Й. Войціховський 25 д., А. Лутчак 15 д., Ґ. Кереляк 5 д., Анна Костинюк 5 д., Д. Рудніцький 5 д., Л. Ґоян 5 д., І. Фуштай 5 д., Юлія Ярема 10 д., П. Сокальський 5 д., М. А. Сербенський 5 д., В. Пшенишняк 5 д., Д. Равлюк 5 д., М. Гунька 5 д., Д. Костинюк 5 д., П. Кошман 100 д., С. Баруш 10 д., І. Дущук 5 д., Н. Бродин 5 д., І. Данилюк 5 д., С. Семенюк 5 д., М. Т. Паламарюк 5 д., Е. Падура 10 д., Ю. Бродин 5 д., Марія Супер 8 д., Н. Тесаровський 3 д., Макрина Бойда 5 д.

Іван Данилюк, рекор. секретар.

На рати. — Ти можеш бути задоволений, що тобі вдалося взяти таку гарну обстановку на рати.

— Так, але я волів би, щоби я міг ці рати сплачувати ратами.

ДО ГРОМАДЯН ЗБАРАЖСЬКОГО ПОВІТУ.

ЗБАРАЖЧАНЕ, ЧИТАЙТЕ!

В краєвім часопису „Новий Час", що виходить у Львові, в числі 6-ім з дня 21. січня 1929 р., читаємо ось яку сумну вістку:

Збаражчина.

18-го грудня 1928 року давав „Кружок Українок" читальні „Просвіти" з Лубянок низчих прилюдний концерт у великій салі „Українського Народного Дому" в Збаражі. Салю ми наперед замовили й нам прирекли в управі дому, що саля буде огріта. Ми приїздимо на кількох санях з малими дітьми в полудне до „Народного Дому" й бачимо, що всюди позамикано. Значить, нас нині до салі не пустять — треба видно з жалем вертати й всі наші коштовні приготовлення до концерту ні на що не здалися. Показується, що бляхар, котрий мав поробити до печей бляшані рури, забрав ключ від салі й не хоче видати ані рур ані ключа, бо йому не заплатили за його роботу.

Питаємо скарбника товариства, в чім діло. Довідуємося, що товариство має нині понад 40,000 золотих довгів за будівляні матеріяли і що як повіт тих грошей ще цеї зими не зложить, то вірителі зліцитують і дім і ціле майно товариства.

До того ми, збаражські жінки, не сміємо допустити. Коли наші чоловіки може за тяжкі й байдужні, мусимо ми, українське жіноцтво Збаражчини, засукати рукави й взятися до праці, так як це зробили вже черниxівські жінки, котрі, як зачуваю, вже зібрали в своїому селі Чернихівці понад 20 кірців ріжного збіжжа на сплату довгів „Українського Дому" в Збаражі.

Українське жіноцтво Збаражчини! Покажімо, що ми не гірші від черниxівських Українок: візьмімся щиро до праці й спільними силами врятуймо наш рідний „Український Дім" в Збаражі від ліцитації. Рятувати вже є що, бо я добре придивилася. В „Українськім Домі" в Збаражі є вже збудована велика саля на 1,500 осіб, вигідна сцена театральна, дві гардероби, під салею є вигідні сутерени з 7 кімнатами, 9 пивниць, в 4 кімнатах в партері міститься наш „Повітовий Союз Кооператив", в долині на першім поверсі мають вже приміщення „Український Банк", Українська книгарня, бібліотека й переплетня та канцелярія філії „Просвіти", кооператива „Промисловець", агенція „Дністра", канцелярія „Рідної Школи" й „Українського Дому". У всіх тих установах кипить нині життя й пильна праця та всі вони нам необхідні! Невже-ж ми допустимо до сорому й ганьби та дамо зліцитувати „Український Дім", а всі наші установи викинути на вулицю? Цього не сміє бути. Товариство жде від нас жертви й праці.

Настя Любянецька.

Збаражчане!

При великій нашій допомозі з Америки, там в столици нашого повіту, славнім колись Збаражі, де батько Хмель Ляхів періщив, де наші славні провідники, Шміґельський, д-р Білянський, Остапчук і другі колись нам дорогу до світла показували, збудовано „Український Дім", тепер серце і осередок народного життя в Збаражчині.

І як читали ви у висше наведений дописі, там вже збудовано велику салю на 1500 осіб, вигідну сцену театральну, дві гардероби, сім кімнат в сутеринах, 4 кімнати в партері.

Міститься там Повітовий Союз Кооператив, український банк, книгарня, бібліотека, Філія „Просвіти", кооператива „Промисловець", агенція „Дністра", та кружок „Рідної Школи". Словом, є там центр українського життя Збаражчини.

А що важнійше, це те, що провідники просвітного руху Збаражчани плянують на слідуючий зимовий сезон тримісячні просвітно-господарські курси на взір голяндсько-данських сільських університетів. Такі курси конечні для піднесення сільського господарства.

І все булоб гаразд, якби не те, що комітет, хотячи викінчити дім, затягнув кілька позичок на суму 40,000 злотих ($4,500) і саме сей довг грозить домови ліцитацією.

Наші браття селяне кинулися на рятунок, і мусять ратувати бо в той величавий Дім вложено вже около 16,000 долярів, а враз з землею і з площею представляє він вартість звиш двайцять тисяч долярів. Тож годі допустити, щоби вірителі за 4,500 долярів забрали 20,000 долярів.

Перше поспішило з помічю село Чернихівці, і, як бачите у висше наведеній дописи, що зібрали двацять кірців збіжа. За Чернихівцями підуть другі села.

А щож Ви на се, браття і товариші Збаражчане в Америці і Канаді? Чи не паленіють очи зі встиду, читаючи ту сумну вістку, що вся та праця, вложена в Дім, вся надія відродження Збаражчини при помочи того дому, все те може пропасти через марних чотири тисячі долярів?

Збаражчане! До цього ми не смієм допустити! Є нас в Америці три тисячі Збаражчан, киньмося всі на рятунок, кождий в своїй місцевости, посвятім один вечер, одну неділю, відшукаймо Збаражчан, попросім у них не багато, але хоч одного доляра. Зложім всі по долярови і дім буде виплачений і слава Збаражчан вратована.

Збаражчане! Початок вже маємо. Комітет Збаражчан вислав дня 18. лютого 1929 р. до Збаража телеграфічно 500 долярів.

Збаражчанин Д. Мацелюх з Канади повідомив нас, що в Монтреал Збаражчане заколядували 70 долярів, і що 23 лютого дають баль, з котрого дохід на дім в Збаражі.

Повідомлено нас також з Скрентону, Па., що там також заколядували 60 долярів, і що також дають баль на висше згадану ціль. Так роблять свідомійші Збаржчане, спішать на поміч просвітній інституції, щоби не допустити до ганьби, до ліцитації громадського добра.

А щож Ви на се, земляки і товариші з Детройт, Клівленд, Шикаго, Филаделфії і інших місцевостей?

Збудіться, товариші, киньтесь у Ваших місцевостях між Збаражчан і попросіть о жертву. Хто вже дав колись десять чи пять долярів, най тепер дасть ще хоть доляра. Особливо відшукаймо тих, що дотепер ще нічого не дали.

Всякі жертви шліть прямо до Збаржа, або на адресу: K. Bahrey, 19 Morton St., Newark, N. J.

Комітет Збаражчан в Америці.

Вічна молодість.

Пані святкує свої уродини.

— На завтра зробите також торт із написом „Трицять". Не забудете? — каже вона до кухарки.

— Щось такого, прошу пані! Як я можу забути, коли таkийсамий напис виписую на торті вже девять літ!

ВІДОЗВА

до односельчан села Лука Мала, Галичина.

Голос нашого рідного села поміщено в „Свободі" між голосами читачів, щоб і другі громади знали, як живеться нашим братам під польським обухом.

В Канаді вже зорганізувався комітет наших односельчан, щоби вібрати допомогу для приспішення будови „Українського Народного Дому" в нашім рідним селі. Я певний, що й тут поспішать краяни з негайною і щирою жертвою. Всі жертви проситься слати до краю до Луки Малої на адресу Дмитра Леськова, а щоб мати перегляд, хто і скільки вислав, добреб було про ті посилки мене повідомити. А як хто хоче, най вишле до мене, а я відошлю разом з иншими жертвами до крою і оголошу жертводавців в газеті.

Відозва з краю підписана священиком, урядом читальні і 11 комітетовими.

Дмитро Бойко,
P. O. Box 29, Blackstone, Mass.

ЗІ СПОРТУ.

KOJAC, UKRAINIAN BOY, FAMOUS SWIMMER SECOND IN LEAGUE SCORING.

George Kojac one of the greatest swimmers in the world beat his own record in a contest between Rutgers and Columbia. He is a sophomore of Rutgers, being also a world's back stroke champ. Kojac is a Ukrainian boy and the Ukrainians ought to be proud of him.

He captured the Olympic honors for the U. S. in swimming.

During the recent meet held at Rutgers against Columbia his time for back stroke was 1 minute and 39 seconds. He sliced 3 4-5 seconds from his own record and the same amount from Joe Wolsh of Syracuse. And by swimming on the realy team against Columbia, Kojac increased his lead for individual scoring honors.

Capt. John Byrant of Dartmouth is in the lead of scoring, but we all know that George will slip up on Byrant.

M. Yadlowsky.

